

ESKE

Ermittlung **schulsprachlicher Kompetenzen** in der **Erstsprache**

POLNISCH

Aufgabenset 7 bis 9 Jahre Schulerfahrung

© Pädagogische Hochschule FHNW 2019

Professur Deutschdidaktik und Mehrsprachigkeit im Kindesalter

Ursula Ritzau

Zadania

1. Przeczytaj tekst i zakreśl prawidłowe odpowiedzi.

Chipsy z ziemniaków

Chipsy z ziemniaków są cienkimi, smażonymi plasterkami ziemniaka i jednym z najbardziej dyskutowanych wynalazków XIX wieku. Jest wiele opowieści o tym, kto je wynalazł i wprowadził na rynek. Prawie niemożliwe jest do stwierdzenia, w jak dużym stopniu te historie są w ogóle prawdziwe.

Najbardziej rozpowszechnioną historią jest ta o kucharzu George'u Crumie. Dnia 24 sierpnia 1853 r. pokroił on ziemniaki w cienkie plasterki, usmażył i posolił, aby dogodzić swojemu niezadowolonemu klientowi. Rezultat:

niezadowolony klient stał się zadowolonym klientem. To opowiadanie mogłoby być prawdziwe, ale wiemy także, że inni kucharze w tym samym stuleciu mieli podobne pomysły. Takie same produkty wymieniane są w wielu amerykańskich książkach kucharskich, a tego typu wyroby rozwijano także w Wielkiej Brytanii.

Dopiero w latach 90 XIX wieku chipsy z ziemniaków sprzedawane były w sklepach spożywczych. Prawdziwy wzrost produkcji i sprzedaży pojawił się dopiero wraz z wynalazkiem frytkownicy pod koniec lat 20 XX wieku. Dodatkowo w kolejnych dziesięcioleciach zmieniono opakowanie, żeby chipsy mogły być transportowane na dłuższych trasach w USA. W Europie rozkwit sprzedaży chipsów nastąpił tak naprawdę w latach 50 XX wieku.

Dlaczego autor napisał ten tekst?

- Aby poinformować czytelnika o historii chipsów z ziemniaków.
- Aby czytelnik miał rozrywkę podczas czytania wesołego opowiadania.
- Aby pokazać czytelnikowi jak robi się chipsy z ziemniaków.

Czy wiemy, kto wynalazł chipsy z ziemniaków?

- Tak, to był George Crum.
- Nie, to mogły być różne osoby.
- Nie, ale wiemy, *gdzie* je wynaleziono.

Wiemy, kiedy wynaleziono chipsy?

- Prawda
Fałsz

Chipsy były sprzedawane najpierw w Europie

- Prawda
Fałsz

Są różne powody na to, że ludzie w XX wieku jedli coraz więcej chipsów z ziemniaków.

- Prawda
Fałsz

2. Poniżej znajdziesz krótki tekst i cztery diagramy klimatyczne o czterech różnych miastach. Przeczytaj tekst dokładnie, przyjrzyj się diagramom i ustnie krótko wyjaśnij, o co chodzi.

Temperatura i opady

W kilku miejscach na świecie, latem, pada dużo deszczu, w innych miejscach prawie wcale nie pada. Na niektórych obszarach temperatura pozostaje prawie taka sama przez cały rok. Na innych obszarach występują duże różnice między latem a zimą, tak jak w Szwajcarii. Cztery przedstawione na diagramach miasta leżą na różnych kontynentach i mają różny klimat. Hanoi leży w Wietnamie, Tunis jest stolicą Tunezji nad Morzem Śródziemnym, Dublin leży w Irlandii, a Jakuck leży w środku Rosji.

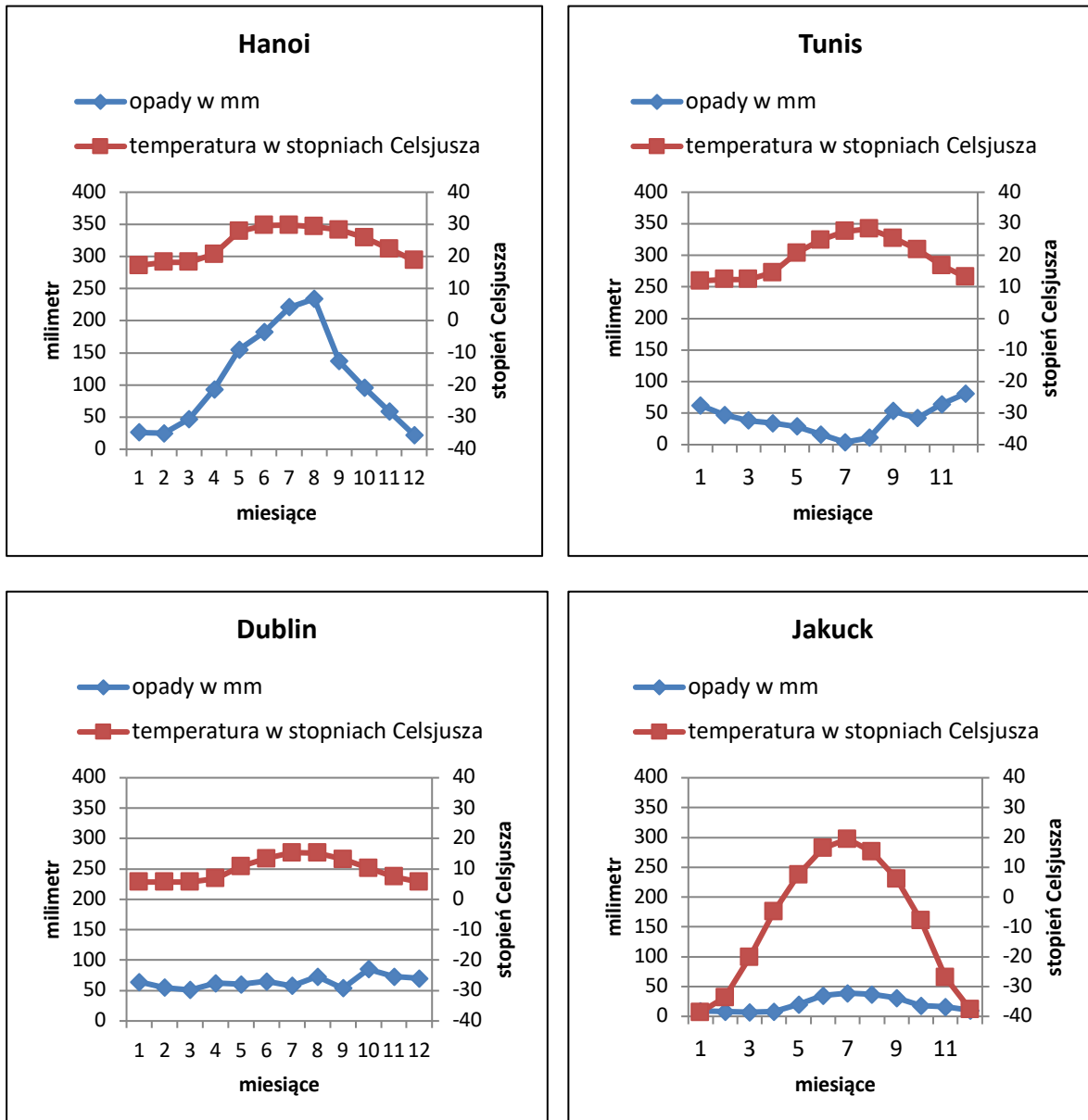

Figura 1. Diagramy klimatyczne składają się z diagramu opadów i diagramu temperatury. Opady odczytuje się po lewej stronie w milimetrach, temperaturę po prawej stronie w stopniach Celsjusza. Diagramy przedstawiają średnie opady i temperaturę od stycznia do grudnia.

3. Pytania do tekstu „Temperatura i opady “ (Zadanie 2)

A. Zakreśl na podstawie tekstu i diagramów w zadaniu 2 każdorazowo prawidłowe miasto na schemacie.

	Hanoi	Tunis	Dublin	Jakuck
W ciągu roku średnia temperatura waha się między 5 i 15 stopni Celsjusza.				
To miasto ma w lecie najmniej opadów i od maja do października 20 stopni Celsjusza lub więcej.				
Opady mogą być od października do kwietnia w formie śniegu.				

B. Przyjrzyj się diagramowi dotyczącemu miasta Jakuck z zadania 2 i zakreśl tu poprawną wypowiedź.

Pogoda w listopadzie w Jakucku odpowiada...

ok. 0°C i ok. 20 mm opadów	☐
ok. -10°C i prawie 50 mm opadów	☐
Trochę poniżej 10°C i ok. 60 mm opadów	☐
Trochę więcej niż -30°C i ok. 15 mm opadów	☐

C. W których miastach ilość opadów i temperatura waha się najbardziej zgodnie z diagramami w zadaniu 2. Zakreśl prawidłowe miasta.

Ilość opadów waha się najbardziej w :

Hanoi	Tunis
Dublin	Jakuck

Temperatura waha się najbardziej w :

Hanoi	Tunis
Dublin	Jakuck

4. Przeczytaj dwa listy do redakcji i krótko objaśnij, o co chodzi.

List do redakcji 1

Niech Państwo dają dzieciom wodę zamiast mleka

Mleko krowie w szkołach jest nienaturalne. Człowiek jest jedynym osobnikiem na świecie, który pije mleko innych osobników.

Obszerne badanie naukowe zaprezentowano w tę środę w gazecie. Udokumentowano w nim, że najbardziej rozpowszechnione stanowisko w sprawie mleka krowiego jest nieaktualne. Badanie to łączy spożycie mleka z krótszą oczekiwaną długością życia. I większym ryzykiem złamań kości.

Mleko krowie nie jest ani naturalne, ani dobre dla zdrowia ludności i środowiska.

Dlatego teraz jest czas, aby nauczyć nasze dzieci nowych, zdrowych, przyjaznych środowisku nawyków. Niech Państwo dają dzieciom do szkoły wodę, aby ugasić ich pragnienie.

Herbert Müller

Zarząd Organizacji „Jeść po wegetariańsku“

List do redakcji 2: Odpowiedź do Herberta Müllera

Mleko jest częścią obiadu na stołówce

Herbert Müller nie chce, żeby dzieci w szkole piły mleko. Moja organizacja i Organizacja Narodów Zjednoczonych są przeciwnego zdania: Wszystkie dzieci powinny za darmo dostawać mleko w szkole.

Mleko zawiera 18 z 22 składników odżywczych, których potrzebujemy do codziennego funkcjonowania i zapewnia tym samym zdrowe odżywianie dzieci w szkole. Nowe badania pokazują, że dzieci nie otrzymują w szkole wystarczająco dużo składników odżywczych, kiedy nie dostają mleka do posiłku szkolnego.

Ekspert ds. odżywiania Ulla Rosander z Uniwersytetu w Kristianstad w Szwecji przeprowadziła badanie w trzech szwedzkich szkołach. We wszystkich trzech szkołach serwowano te same posiłki na obiad, ale tylko w jednej szkole uczennice i uczniowie otrzymywali dodatkowo jeszcze mleko.

Wyniki pokazują, że przede wszystkim dzieci, które jedzą małe porcje lub mają mało czasu, potrzebują mleka, aby dostarczyć wapń, witaminę B12 i magnez. Z tego powodu potrzebujemy mleka w szkole.

Susanne Pfister

Przedstawiciel Organizacji „Dla Rolników“

6. Który z dwóch listów do redakcji z zadania 4 jest twoim zdaniem bardziej przekonujący?
Wyjaśnij ustnie dlaczego.

7. Popatrz na plan i odpowiedz na pytania.

Nico ma 15 lat i chodzi do IX klasy. W środy popołudniu pracuje jako pomoc w restauracji. W wolnym czasie chętnie gra w piłkę nożną. Tu jest jego plan tygodniowy.

	Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek
7.45-9.15	JO2	JO1	MAT	JO2	JO1
9.15-9.45	<i>Przerwa</i>	<i>Przerwa</i>	<i>Przerwa</i>	<i>Przerwa</i>	<i>Przerwa</i>
9.45-11.15	MAT	GEO	NAT	NAT	HIS
11.15-12.00	MAT	GEO	JEL	JEL	JEL
12.00-13.30	<i>Przerwa obiadowa</i>	<i>Przerwa obiadowa</i>	<i>Przerwa obiadowa</i>	<i>Przerwa obiadowa</i>	<i>Przerwa obiadowa</i>
13.30-15.00	JO1	HIS	JO1	JEL	SPO
15.00-15.30	<i>Przerwa</i>	<i>Przerwa</i>		<i>Przerwa</i>	<i>Przerwa</i>
15.30-17.00	JEL	SPO		MAT	MUZ
17.00-18.00			Praca		
18.00-19.00			Praca		
19.00-20.00	Piłka nożna		Praca	Piłka nożna	
20.00-21.00	Piłka nożna		Praca	Piłka nożna	
21.00-22.00			Praca		

Legenda

JO1	1. Język obcy (angielski)
JO2	2. język obcy (francuski)
GEO	Geografia
HIS	Historia
MAT	Matematyka
MUZ	Muzyka
NAT	Nauki przyrodnicze
JEL	Język i literatura
SPO	Sport

Pytania

1. Ile lekcji matematyki Nico ma tygodniowo?

Odpowiedź: _____

2. Jaki przedmiot Nico ma tylko raz w tygodniu?

Odpowiedź: _____

3. Jakich przedmiotów Nico nigdy nie ma przed przerwą obiadową?

Odpowiedź _____

